

INSTYTUT
SPRAW
OBYWATELSKICH

Spis treści

Wolne od GMO? Chcę wiedzieć! • 4

Centrum KLUCZ • 6

Centrum Wspierania Rad Pracowników • 7

Dom to Praca • 8

Obywatele Decydują • 9

Lepszy Transport • 10

Kuźnia Kampanierów • 12

Przeznacz 1% • 13

Dołącz do Społeczności Aktywnych Obywateli • 14

Skontaktuj się z nami • 15

Drogi Przyjacielu Instytutu Spraw Obywatelskich,

władza powinna służyć Obywatelom,
nie odwrotnie. Dlatego wkurza nas, kiedy
rząd lub wielki biznes idzie po trupach do celu.

Od 2004 r. działamy niezależnie od tego,
kto rządzi. Podejmujemy się tematów niewy-
godnych dla władzy, a ważnych dla Obywatela.

**Dziś chcemy podziękować za dotychczas
okazane wsparcie i zaufanie, które
mobilizuje nas do działania.**

**Przeczytaj, czym
zajmowaliśmy się
w 2018 roku...**

Wolne od GMO? Chcę wiedzieć!

Ten rok był dla naszej inicjatywy wyjątkowo ważny. Nigdy wcześniej znakowanie żywności wolnej od GMO nie było tak bliskie realizacji jak dziś. **Pierwszy raz w historii projekt ustawy o znakowaniu żywności produkowanej bez użycia organizmów modyfikowanych genetycznie wyszedł poza prace legislacyjne w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi i doczekał się oceny pod kątem zgodności z polskim i europejskim prawem.**

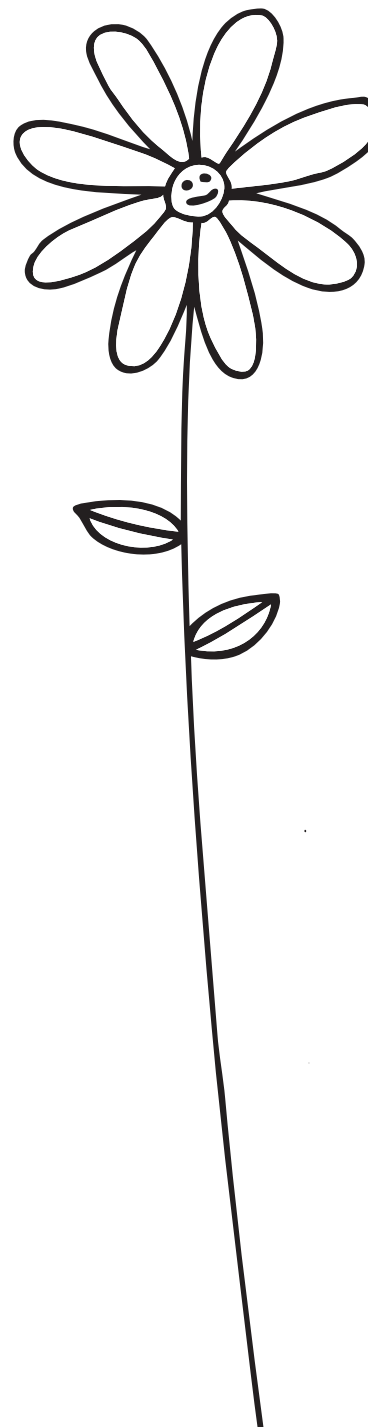
W uzasadnieniu do wznowienia prac nad projektem widnieje informacja, że jednym z głównych powodów takiej decyzji była działalność i dotychczasowy dorobek Instytutu Spraw Obywatelskich (INSPRO). Ale sami tego nie zrobiliśmy. Wiemy, że nie byłoby to możliwe bez wsparcia i zaangażowania darczyńców i sympatyków kampanii „Wolne od GMO? Chcę wiedzieć!”. To dzięki Tobie wspólnie na przestrzeni lat udowadniałimy rządzącym, jak istotną sprawą jest znakowanie żywności wolnej od GMO oraz świadomy wybór konsumentów.

Wygraliśmy zatem kolejną bitwę, ale jeszcze nie wojnę. Ustawę o znakowaniu wolnej od GMO czekają jeszcze poprawki formalne, a także najważniejsza walka w Sejmie i Senacie RP. W 2019 r. chcemy tę sprawę doprowadzić do końca.

Wiosną 2018 r. weszliśmy w koalicję Polski Przyjaznej Pszczołom oraz podpisaliśmy Narodową Strategię Ochrony Owadów Zapyłających. Wraz z innymi społecznikami i organizacjami pozarządowymi zwracamy uwagę na istotny temat ochrony m.in. pszczoł, które odgrywają kluczową rolę w produkcji zdrowej i ekologicznej żywności. Będziemy to robić tak długo, aż decydenci zrozumieją problem i dostrzegą konieczność ochrony naszych małych, latających przyjaciół.

Jesienią rozpoczęliśmy zbiórkę podpisów pod petycją do premiera Mateusza Morawieckiego w sprawie ograniczenia stosowania glifosatu w miastach i miejscach publicznych. Glifosat to silny środek chemiczny, który zabija właściwie wszystkie rośliny, w tym nawet krzewy i mniejsze drzewa. Stosowany jest m.in. w pracach porząd-

kowych do usuwania chwastów oraz nieestetycznych kępek traw. Glifosat może być szczególnie niebezpieczny dla ludzi, którzy narażeni są na jego bezpośrednie działanie. Badania Międzynarodowej Agencji Badań nad Rakiem nakazały zakwalifikować ten środek jako potencjalnie rakotwórczy i niebezpieczny dla człowieka. Ten problem dostrzegły m.in. Włochy, które wprowadziły formalny zakaz stosowania środków zawierających glifosat. Glifosat jest stosowany w wielu polskich miastach. **Potwierdzają to m.in. odpowiedzi na wnioski o udzielenie informacji publicznej, które wysłaliśmy w 2018 r. w Waszym imieniu do urzędów miast.**

Odnieśliśmy też pierwsze sukcesy w tej akcji! Toruń wprowadził bezwzględny zakaz używania środka chwastobójczego Roundup i innych zawierających glifosat na terenach zieleni miejskiej. Drugim sukcesem jest nominacja prezesa Instytutu Spraw Obywatelskich, Rafała Górskiego, przez Kapitułę Dziennika Łódzkiego i Expressu Ilustrowanego do tytułu Człowieka Roku 2018 w kategorii Samorządność i społeczność lokalna. Kapituła doceniła w szczególności działania w kampanii „Wolne od GMO? Chcę wiedzieć!”

www.chcewiedziec.pl

Centrum KLUCZ

Najbardziej jesteśmy dumni z tego, że dzięki naszemu wsparciu powstało 48 nowych miejsc pracy w firmach społecznych. Osoby, którym trudniej jest znaleźć zatrudnienie, np. osoby z niepełnosprawnościami czy długotrwale bezrobotne, mają pracę, która pozwala im godnie żyć.

Pomogliśmy założyć 4 fundacje i stowarzyszenia, które działają na rzecz społeczności lokalnych – wspierają ubogie rodziny, osoby z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzież, bezdomne zwierzęta.

Współpracując z kilkudziesięcioma organizacjami pozarządowymi, spółdzielniami socjalnymi i samorządami doradzaliśmy księgowo i prawnie, uczyliśmy marketingu i zarządzania, pokazywaliśmy, jak mądrze działać, jak rozwijać skrzydła i łączyć to, co społeczne z tym, co ekonomiczne. Doradzaliśmy samorządom lokalnym, jak wydawać publiczne środki, aby lepiej przysłużyły się społeczności lokalnej. Uczestniczymy w procesach przywracania miast mieszkańcom (rewitalizacja) – przy na-

CENTRUM
KLUCZ

szym wsparciu 27 organizacji z powiatu tomaszowskiego wspólnie z samorządem opracowuje plan działań społecznych na rzecz mieszkańców najbardziej zdegradowanych obszarów Tomaszowa Mazowieckiego.

Uczymy się :-) W naszym Zespole przybyło trzech certyfikowanych konsultantów regionalnych ds. zamówień publicznych, dwóch doradców biznesowych oraz profesjonalista Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej – wszystko po to, by pomagać lepiej i skuteczniej :-)

www.centrumklucz.pl

Centrum Wspierania Rad Pracowników

Zorganizowaliśmy 10 szkoleń, podczas których **przeszkoliliśmy 85 członków rad pracowników**. Udzieliliśmy też 23 porad eksperckich dotyczących działania rad pracowników. Robimy to, by wzmocnić dialog społeczny w firmach i usprawnić przepływ informacji pomiędzy pracodawcami a pracownikami.

W ramach działań rzeczniczych i strażniczych **monitorowaliśmy proces opracowywania Kodeksu pracy przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Pracy**.

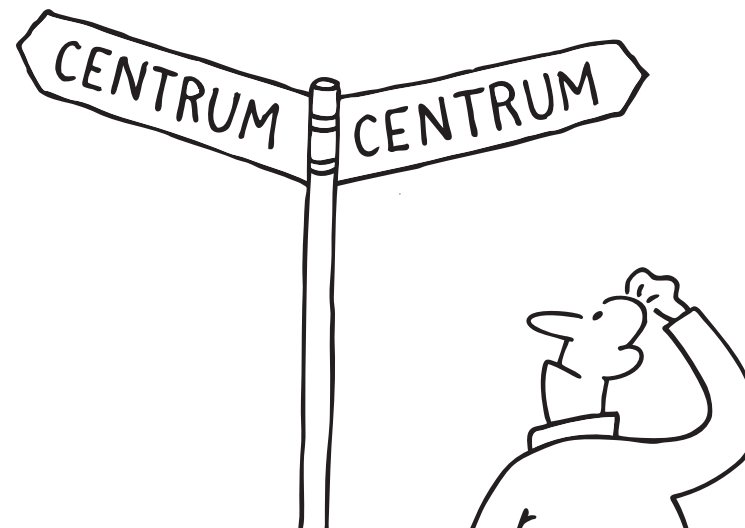
Ponadto nasi eksperci dbali, aby **temat rad pracowników był obecny w debacie publicznej**. Przykładowo, uczestniczyliśmy w seminarium pt. „Koniec kultury folwarcznej w polskich firmach i instytucjach? Kręte drogi do rozwoju

Centrum Wspierania
Rad Pracowników

i nowoczesności. Od zarządzania partycypacyjnego i upodmiotowienia pracowników do zdolności do innowacyjnych działań w gospodarce”, zorganizowanym przez Szkołę Główną Handlową. Pisaliśmy również o radach na łamach ogólnopolskiej prasy, m.in. w Tygodniku Solidarność czy Nowej Konfederacji.

www.radypracownikow.info

Dom to Praca

Pamiętasz Tomka, bohatera naszej kampanii na rzecz opiekunów osób zależnych? Tomek jest ojcem niepełnosprawnej córki. Aby się nią opiekować, musiał zrezygnować z pracy. Otrzymuje świadczenie w wysokości 1406 zł, ale nie może do niego dorobić ani złotówki. Prawo mu tego zabrania. W gorszej sytuacji są opiekunowie osób, które stały się niepełnosprawne po ukończeniu 18 lat. Oni otrzymują tylko 520 zł.

W tym roku nadal wspieraliśmy opiekunów osób zależnych. Przygotowaliśmy odpowiedzi na blisko 100 pytań i opublikowaliśmy je na stronie kampanii: www.domtopraca.pl/opiekunie-znajdz-odpowiedz-na-swoje-pytanie. Dzięki temu opiekunowie łatwiej i szybciej znajdą odpowiedzi na nurtujące ich kwestie (m.in. prawne, urzędowe, itp.).

Zebraliśmy blisko 21 tysięcy podpisów pod petycją w sprawie umożliwienia dorabiania do świadczeń przez opiekunów osób zależnych. Podpisy wkrótce prześlemy do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

www.domtopraca.pl

Obywatele Decydują

Ten rok przyniósł finał jednej z naszych kampanii: **#DwieKadencje**. Podczas kilku lat jej trwania zbieraliśmy podpisy pod petycją, rozmawialiśmy z politykami i mediami, tłumaczyliśmy i przypominaliśmy temat, gdzie się tylko dało. Działania te przyniosły rezultat – **dziś mamy w Polsce dwukadencyjność wójtów, burmistrzów i prezydentów miast**. Oznacza to, że osoby, które w danej gminie zostały uprzednio dwukrotnie wybrane na to stanowisko, nie będą miały prawa wybieralności w tym samorządzie w kolejnych wyborach.

Wraz z innymi organizacjami **doprowadziliśmy do zmiany prezydenckiego pytania referendalnego**. To dzięki nam Prezydent RP Andrzej Duda w swoim projekcie dotyczącym zmiany Konstytucji dodał dwa obywatelskie zapisy. Pierwszy dotyczył obowiązku zarządzenia referendum, jeśli wniosek poprze milion obywateli. Drugi ustalał, że wynik referendum będzie wiążący, gdy weźmie w nim udział 30% uprawnionych do głosowania.

Podczas paneli eksperckich oraz wystąpień w mediach mówiliśmy m.in. o potrzebie zmian w Konstytucji, czy wzmocnieniu narzędzi takich jak np. referendum.

Jako jedna z niewielu organizacji obywatelskich otrzymaliśmy dofinansowanie w ramach programu **GOSPOSTRATEG** prowadzonego przez **Narodowe Centrum Badań i Rozwoju** na wspólne przedsięwzięcie z Uniwersytetem Gdańskim oraz Uniwersytetem Łódzkim. Przez najbliższe 2,5 roku **będziemy badać, rozwijać i promować obywatelską inicjatywę ustawodawczą w Polsce**. Za cel stawiamy sobie m.in. **wprowadzenie wykorzystywania technologii internetowych w zbiorce podpisów**.

www.obywateledecyduja.pl

Lepszy Transport

(Tiry na tory, Miasto w ruchu, bioenergia/biopaliwa)

W czerwcu 2018 r., w trakcie odbywającej się w Warszawie konferencji City Matters, przedstawiciele organizacji pozarządowych z całej Polski założyli Federację Piesza Polska – Instytut Spraw Obywatelskich jest jej członkiem założycielem. Temat ruchu pieszego był dotąd w naszym kraju marginalizowany, choć pieszymi – choćby okazjonalnie – jesteśmy wszyscy. Stan obecny to nierówne chodniki (albo nawet ich brak), często zastawione parkującymi samochodami, przejścia podziemne i barierki, które zmuszają pieszych, w tym najstarszych – opiekunów z małymi dziećmi i seniorów – do nakładania drogi. Zatrważające są jednocześnie dane na temat bezpieczeństwa pieszych. W roku 2017 życie straciło niemal 900 takich osób wśród ogólnej liczby 3000 ofiar w ruchu drogowym. Co czwarty pieszy zabity na drogach Unii Europejskiej ginie w Polsce. Niestety finansowanie zmian na drogach na bardziej przyjazne dla pieszych pozostaje na daleko niewystarczającym poziomie.

Aktywnie działaliśmy w temacie wykluczenia transportowego. M.in. braliśmy udział w posiedzeniu sejmowej Komisji Infrastruktury na temat założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (do której zgłosiliśmy swoje uwagi). Wspólnie z Fundacją ProKolej, Fundacją Nowe Spojrzenie i Klubem Jagiellońskim zorganizowaliśmy konferencję #MyPasażerowie – Ratujmy transport w regionach. Konferencja odbyła się w maju 2018 r. w Centrum Prasowym PAP w Warszawie. Prowadziliśmy działania rzecznicze na rzecz likwidacji tzw. białych plam transportowych, czyli miejsc, do których nie dociera żaden transport publiczny (ponad 20% polskich wsi).

miastowruchu

Wraz ze Zrzeszeniem Międzynarodowych Przewoźników Drogowych (największe polskie stowarzyszenie z branży transportu, które skupia około 4500 przedsiębiorstw) oraz innymi organizacjami branżowymi i pozarządowymi wystosowaliśmy **wspólny list do premiera Morawieckiego ws. przyjęcia standardów efektywności paliwowej dla ciężarówek**. Mając na względzie rosnące emisje CO₂ z sektora transportu, celem na 2025 r. powinna być redukcja emisji o 15%.

Nagłośniliśmy problem niezrównoważonego wykorzystania biomasy w produkcji biopaliw i energii cieplnej oraz elektrycznej, m.in. poprzez udział w międzynarodowej akcji wysyłania e-maili do europosłów „Stop spalaniu lasów i żywności dla celów energetycznych!” czy

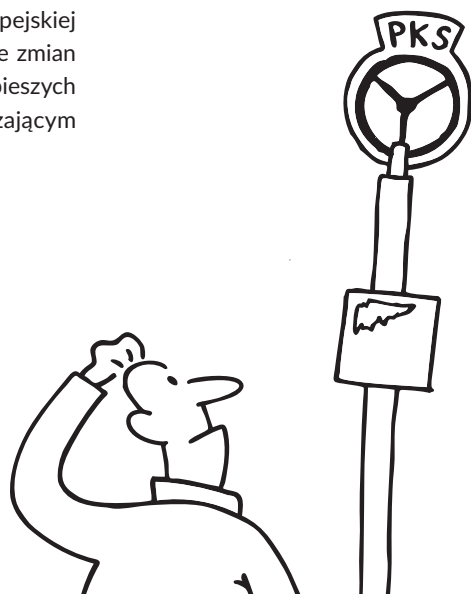
w zbiorce podpisów pod międzynarodową petycją do europosłów. Wszystko po to, aby UE przestała dofinansowywać biopaliwa z oleju palmowego. Mówiliśmy o tym w mediach, m.in. w Programie 1 Polskiego Radia i w TOK FM.

Jesteśmy też sygnatariuszem stanowiska ponad 100 organizacji z całego świata w sprawie energii z biomasy leśnej, mówiącego o tym, dlaczego bioenergia jest niszczycielska dla naszej planety.

www.lepszytransport.pl

www.tirynatory.pl

www.miastowruchu.pl

Kuźnia Kampanierów

kuźnia
kampanierów

Zorganizowaliśmy czwartą edycję Kuźni Kampanierów – przedsięwzięcia służącego edukacji, wzmocnieniu i sieciowaniu społeczników. Uczestnicy „Kuźni Kampanierów 2018” w swoich miejscowościach prowadzą zaplanowane w trakcie kursu indywidualne kampanie lokalne, a my wspieramy ich w tych działaniach.

www.kampanierzy.pl

Na co dzień uczymy, jak korzystać z praw obywatelskich, ulepszamy prawo, pilnujemy polityków, patrzymy władzy politycznej i korporacyjnej na ręce. Domagamy się przeniesienia tirów z dróg na kolej, stoimy na straży bezpiecznej żywności, bronimy praw pracowników oraz opiekunów osób zależnych.

Gdyby nie wsparcie Darczyńców i Sympatyków INSPRO, nie byłoby to możliwe. [Dziękujemy!](#)

Potrzebujemy środków,
by zmienić zasady gry w Polsce.
Dlatego prosimy o 1% podatku.

Rozliczając PIT wpisz
nr KRS **0000 19 19 28**

lub skorzystaj z naszego
darmowego programu PIT
dostępnego na stronie
inspro.org.pl/program-pit

**Przekaż swój 1%
podatku INSPRO,
by pomóc nam
patrzeć władzy
na ręce!**

Jesteś emerytem/rencistą i też chcesz przekazać 1% podatku? To bardzo proste! Wydrukuj, wypełnij i wyślij do swojego Urzędu Skarbowego formularz dostępny na stronie inspro.org.pl/program-pit

Dołącz do Społeczności Aktywnych Obywateli

W tym roku obchodzimy swoje 15-lecie. Marzy nam się, by był to dla nas szczególny czas. Rok, w którym oddolne i stałe finansowanie naszej organizacji pozwoli nam sprawniej reagować w sytuacjach pilnych, gdy rządzący i korporacje podejmować będą kolejne złe decyzje, uderzające w Obywateli.

Dlatego prosimy Was, prosimy Cię o dołączenie do **Społeczności Aktywnych Obywateli**.

Można to zrobić ustanawiając:

- **Polecenie zapłaty na stronie**
inspro.org.pl/aktywny-obywatel

Polecenie zapłaty to bezpieczne i nowoczesne narzędzie bankowe, które pozwoli Ci regularnie i bez żadnych dodatkowych formalności przekazywać INSPRO wsparcie finansowe. Stała i regularna pomoc jest dla nas szczególnie cenna. Dzięki niej możemy planować wydatki z wyprzedzeniem, co dotychczas nie było możliwe. Polecenie zapłaty pozwala na automatyczne pobranie z rachunku Darczyńcy ustaloną przez niego kwotę, która przekazywana jest na konto INSPRO.

- **Zlecenie stałe**

Możesz też zrobić nam przelew w tradycyjny sposób ustawiając stałe, comiesięczne zlecenie darowizny na nasze konto. Regularne wsparcie rozwiązałoby wiele naszych problemów.

Institut Spraw Obywatelskich
ul. Pomorska 40, 91-408 Łódź
nr konta: **26 2490 0005 0000 4530 3441 9579** (Alior Bank)
w tytule: **Społeczność Aktywnych Obywateli**

Potrzebujemy Cię! Pomożesz?

Skontaktuj się z nami

Jeśli chcesz podzielić się z nami radą, konstruktywną krytyką, masz pytania albo po prostu chcesz z nami porozmawiać... **Napisz. Zadzwoń. Odwiedź nas.**

Osoba do kontaktu: **Ilona Pietrzak**
e-mail: ilona.pietrzak@inspro.org.pl
tel. 519 300 631

Institut Spraw Obywatelskich (INSPRO)

ul. Pomorska 40 • 91-408 Łódź

tel./fax: 42 630 17 49 • e-mail: biuro@inspro.org.pl

www.inspro.org.pl • facebook.com/fundacja.inspro

Spółeczność
Aktywnych
Obywateli

Z obywatelskimi pozdrowieniami
Zespół Instytutu Spraw Obywatelskich

FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

Publikacja sfinansowana ze środków otrzymanych od Fundacji Batorego